

FINANČNÍ GRAMOTNOST A JEJÍ VYTVÁŘENÍ

Miloslav Rotport
Kostelec nad Černými lesy
12. – 13. listopadu 2014

STRUKTURA PŘÍSPĚVKU

1. Co zahrnuje pojem finanční gramotnost
2. Proč věnovat pozornost finanční gramotnosti
3. Dosavadní kroky ve výuce finanční gramotnosti v České republice
4. Výsledky výuky finanční gramotnosti
5. Příprava učitelů na výuku finanční gramotnosti
6. Závěr

POJEM FINANČNÍ GRAMOTNOST

Soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.

(Národní strategie finančního vzdělávání)

POJEM FINANČNÍ GRAMOTNOST

Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

(Národní strategie finančního vzdělávání)

OBLASTI FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

- peněžní gramotnost
- cenová gramotnost
- rozpočtová gramotnost

PROČ VĚNOVAT POZORNOST FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

- Růst zadluženosti domácností
- Rostoucí počet firem nabízejících úvěry
- Výsledky průzkumů zaměřených na finanční gramotnost

ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ V ČR V MLD. KČ

Období	Na spotřebu	Na bydlení	Ostatní	Celkem
31.12.2002	49,9	112	25,4	187,3
31.12.2005	182,0	282,7	58,1	522,8
31.12.2009	297,3	691,7	119,5	1108,5
31.12.2010	265,6	738,4	132,2	1136,2
31.12.2011	199,6	785,9	131,6	1117,1
31.12.2012	199,6	830,5	133,2	1163,3
31.12.2013	199,2	869,2	137,9	1206,3

VÝZKUMY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

- 2007 811 občanů nad 18 let
- 2010 1 005 občanů nad 18 let

(Provedl STEM/MARK pro MF ČR)

VÝZKUMY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

2007 - názory na potřebu vzdělání

- 72 % uznává potřebu vzdělávat se ve FG
- 81 % ve škole nezískalo dostatečné znalosti
- 46 % poznatky by měly být již na základní škole
- 93 % považuje za vhodné, aby tyto poznatky byly na střední škole

VÝZKUMY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

2010 - zjišťováno chování a konkrétní znalosti

- 45 % si tvoří rozpočet
- 57 % si tvoří rezervy na nepředvídané výdaje
- 59 % již přemýšlelo o zajištění na stáří
- 80 % lidí vybírá úvěr podle výše měsíční splátky
- Jen 17 % zná skutečný význam zkratky RPSN

RPSN

ROČNÍ PROCENTNÍ SAZBA NÁKLADŮ

- Vyjadřuje celkové průměrné náklady na daný úvěr za rok. Jedná se o úhm všech poplatků a jiných nákladů, které musí dlužník při řádném plnění svých povinností z úvěrové smlouvy nutně zaplatit věřiteli.

RPSN

ROČNÍ PROCENTNÍ SAZBA NÁKLADŮ

Vedle úroků sem patří:

- poplatky za uzavření smlouvy (administrativní poplatky),
- poplatky za správu úvěru,
- poplatky za vedení účtu,
- poplatky za převody peněžních prostředků,
- pojištění schopnosti splácet apod.

DOSAVADNÍ KROKY VE VÝUCE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Východisko:

usnesení vlády č. 1594 ze dne 7. prosince 2005 (ukládá MŠMT, MF a MPO vytvořit systém výuky pro FG)

⇒ Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách

DOSAVADNÍ KROKY VE VÝUCE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Požadavky na projekty v systému budování finanční gramotnosti (SBFG):

- Princip obecnosti
- Princip odbornosti
- Princip informovanosti

DOSAVADNÍ KROKY VE VÝUCE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Standardsy finanční gramotnosti pro základní vzdělávání na 1. i 2. stupni základní školy a pro střední vzdělávání

Základní skupiny:

- Peníze
- Hospodaření domácnosti
- Finanční produkty
- Práva spotřebitele (jen SŠ)

DOSAVADNÍ KROKY VE VÝUCE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Vznik některých institucí zaměřených na FG (např. FINANČNÍ GRAMOTNOST, o. p. s.)

Publikování materiálů pro výuku FG (např. Článek v publikaci Vedení školy v praxi z března 2010)

Portál Finanční gramotnost do škol¹

¹ <http://www.financnigramotnostdoskol.cz/>

VÝSLEDKY VÝUKY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

testování PISA v oblasti finanční gramotnosti¹

- Testování v roce 2012.
- Celkem 18 zemí - 13 zemí OECD a 5 partnerských.
- Testováno bylo přes 29 tisíc 15 letých studentů.
- **Česká republika na 6. místě**

¹ <http://www.financnigramotnostdoskol.cz/news/vysledky-testovani-pisa-v-oblasti-financni-gramotnosti/>

VÝSLEDKY VÝUKY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Pořadí zemí v průzkumu

- Čína (Šanghaj) – průměr na studenta 603 bodů
- vlámská Belgie
- Estonsko
- Austrálie
- Nový Zéland
- Česká republika – průměr na studenta 513 bodů
(za všechny studenty byl průměr 500 bodů)

PŘÍPRAVA UČITELŮ NA VÝUKU FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Dva pilíře procesu finančního vzdělávání:

- Počáteční vzdělávání – ZŠ a SŠ,
- Další vzdělávání – vzdělávací instituce ve spolupráci s bankami.

PŘÍPRAVA UČITELŮ NA VÝUKU FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Nabídky kurzů pro učitele:

- Národní institut dalšího vzdělávání
- Krajská vzdělávací zařízení
- Metodický portál www.rvp.cz
- Různé vzdělávací agentury

Manuál pro učitele Finanční a ekonomická gramotnost (ČNB 2008)

PŘÍPRAVA UČITELŮ NA VÝUKU FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Místo VŠ připravujících učitele:

- Zařazení do základní přípravy učitelů
- Zařazení do DPS
- Nabídka rekvalifikačním kursů na problematiku FG jak pro učitele, tak pro lektory v dalších institucích

ZÁVĚR

Příprava v oblasti finanční gramotnosti musí být součástí všeobecného vzdělání od základní školy

Je třeba najít vhodnou formu této přípravy, aby respektovala zvláštnosti dané úrovně

Obsah této přípravy je již vcelku jasný

Možnosti v hledání metod seznamování s FG a v tvorbě vhodných metodických prostředků

ZÁVĚR

Vhodnější je zřejmě širší pojetí základní ekonomické gramotnosti

Využití zahraničních zkušeností (např. Švýcarsko – učebnice Úvod do ekonomického života pro žáky 11-12 let již z roku 1991)

Děkuji za pozornost

MRotport@seznam.cz